

Vraag 1

Kan ik stellen dat de minister – in reactie op onze uitzending – zijn zorgen uit over en kritisch is op wetenschappers die ongefundeerde uitspraken hebben gedaan over de rol die genetische modificatie kan spelen: Met CRISPR-Cas honger de wereld uit, GMO is 15 x sneller dan klassieke veredeling. Ook zouden gmo-gewassen bestand zijn tegen droogte, hitte, verzilting. Dat blijkt in praktijk nog niet bewezen.

Vraag 2

Dijkgraaf vindt dat wetenschap niet beïnvloed mag worden door financiers of opdrachtgevers. Het is belangrijk dat rollen en belangen gescheiden zijn. Dat is de ideale wereld. Onze uitzending laat zien: die rollen zijn niet 100 procent gescheiden. Het is diffuus, en dat is wellicht inherent aan de financiering van wetenschappelijk onderzoek. Ziet de minister dit spanningsveld?

Vraag 3

Maakt hij zich hier zorgen over? Wetenschappers leggen, zo blijkt uit onderzoek, zelf de link tussen hun lobby voor versoepeling regels en de 'repercussies voor hun onderzoek'. Moet hier kritischer naar gekeken worden?

Antwoord op vragen 1, 2 en 3

Ik vind het belangrijk dat wetenschappers bijdragen aan maatschappelijke vooruitgang. Samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijven, overheden en andere organisaties is daarvoor belangrijk, zodat ze optimaal gebruik kunnen maken van elkaars kennis. We hebben elkaar nodig om die stap vooruit te kunnen maken.

Ik begrijp het ongemak dat geschetst wordt over het gevaar dat ontstaat als wetenschap en belangen van bedrijven in elkaar lijken over te lopen. Daarom is het belangrijk dat de rollen en mogelijke belangen gescheiden zijn en dat wetenschap onafhankelijk is. Die academische vrijheid is daarom een recht maar ook een plicht. Ook transparantie over externe financiering van leerstoelen die actueel, volledig en publiek toegankelijk is, is daarbij van belang. Daarmee kan voorkomen worden dat het vertrouwen in de wetenschap wordt geschaad. Universiteiten en UNL hebben hierover informatie op hun website staan ten aanzien van bijzondere hoogleraren en bijhorende externe financiering^[1]. Ook gaan zij onderzoeken hoe dit overzicht uit te breiden is met het deel van de gewone leerstoelen die externe financieringsbronnen hebben.

Colleges van bestuur van universiteiten dragen de verantwoordelijkheid dat een eventuele samenwerking in academische vrijheid plaatsvindt, zoals vastgelegd in de Wet op het Hoger Onderwijs en Onderzoek, en op onafhankelijke wijze kan plaatsvinden en zijn ook verantwoordelijk voor de benodigde transparantie daarover. Raden van toezicht zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving ervan. Instellingen moeten vanzelfsprekend kritisch blijven ten aanzien van dit eigen toezicht.

Vraag 4

Een ander punt. Dijkgraaf heeft als topwetenschapper altijd over grenzen van disciplines heen gekeken. In het GMO-debat waren vooral plantenwetenschappers dominant. Er werd volgens kritische wetenschappers (ook bij de WUR) veel te weinig gedacht vanuit andere disciplines (sociologie, ethiek, economie, recht). Terwijl een techniek altijd in een context wordt toegepast.

Zou er meer oog moeten zijn voor een multidisciplinaire academische benadering van complexe maatschappelijke vraagstukken?

Antwoord vraag 4

Ik onderschrijf dat onderzoeken naar complexe maatschappelijke vraagstukken gebaat zijn bij een interdisciplinaire aanpak. Met interdisciplinair onderzoek worden grenzen tussen (wetenschappelijke) disciplines overbrugd. Het kabinet doet momenteel grote investeringen in het stelsel van hoger onderwijs en onderzoek, met als doel het bevorderen van excellent, ongebonden onderzoek dat inspeelt op veelbelovende wetenschappelijke ontwikkelingen.

Het versterken van interdisciplinaire samenwerking is ook opgenomen in de [Sectorplannen wetenschappelijk onderwijs en onderzoek](#). Voor de uitwerking van deze plannen speelt NWO een belangrijke rol. Zo zal NWO een grotere rol spelen in het verbinden van kennis over interdisciplinariteit door het stimuleren van nationale en internationale kennisnetwerken en het bevorderen van alle vormen van disciplinaire (mono-, inter- en transdisciplinaire) samenwerking, kennisketenbrede samenwerking en kennisopbouw. Daarnaast stimuleer ik de deelname van Nederlandse partners aan Europese onderzoeks- en innovatiesamenwerking zoals Horizon Europe, waarin de betrokkenheid van verschillende sectoren, disciplines en eindgebruikers een belangrijk uitgangspunt vormt^[2].